

Indult BÉTSBÖL Szeredán 7. Már. 1787.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hazánkbeli dolgok.

Míg a' Béts' Tökürébe tekintető Musa rá-ér-
keznek, nem áthatja a' halgatni csak edgy per-
centésig sem tudó M. Kurir, hogy Florának a' Pallás ab-
lakában fénylő edgy pár virág ízálaróli megue szollal-
jan, és azokkal közönfégesen felne ditsekedjék, annális
inkább, mivel a' modi világ mái szépjeinek többnyire
konyvhellyet tukör, penna helyet legyező lévén ke-
zekben, minden höltseflégek a' magok felöltezke-
désben, minden gazdaszfonyfágok a' Párisi ujmodi öl-
tezetek' megszerzélésben álván, ezen edgy pár virág-
ízál tsaknem a' tövifsek között tudóklikki fokoknak
például. Ezt vezsem edgy bizonyos kézből Erdély-
ből szebemből: — „Nálunk a' gazdaszfonyfágban,
és a' gazdaszfonyfágra tartozó Tudományokban an-
nyira mentenek a' nagyobb rangu Dámák, hogy a'
T M.

M. Tanácsos *Zejk Dániel* Ur ó Nagysága nagyra szü-
 letett két *Kisalfszonyai* u. m. *Borbára és Mária*, a
 múlt szeptembernek 25 dikén (a' magok Tanítójokra
 való szorgalmatos vigyázások által) minden ültö tyuk-
 nélkül tojást kolteténekki, mellyekből tyukokat má-
 naponis szemlélhetünk Szebenben; mely így ment vég-
 be: Készítének edgy' ollyon épületü Kementzét, mi-
 némüben az Egyiptomiak mái napigis tojáslaikat tsa-
 pa tűz melegénél minden tyuk fededelmé nélkül szok-
 ták kikoltetni. Ezen Kementzébe a' fenn nevezett M.
Kisalfszonyak tollfűfökat rakván bé és edgy *Reaumont*
 meleg mérőjét tévén belé, ennek mutatása után, ugy
 alkalmaztatták a' meleget, hogy 32 grádusnál fel-
 lyebb, vagy alább ne fokkal (csak edgy két grádusal
 járjon, mivel a' tyuk' koltásra kívántató melegség
 32 grádus. Ezen megirt módszerént vivék, ezen
 mindbelső, mind külső ajándékokra nézve igen szép
 Bolts és okos gazdasztyonyfágra született M. *Kisalfszo-*
nyak tökéletességre ezen hallásból tanult: de soh-
 még eddig hazánkban nem gyakorlott probát tokélle-
 tességre. Ha valaki a' Nemas 2 Magyar Haza neme-
 indulatú gazdasztyonyai közzül ezzel magát a' mag-
 bázánál gyönyörködtetni kívánná, ezen M. *Kisalf-*
*szonyak*at tudositván, ennek bővebb kornjúlálállásai
 rolis az ollyaténakat szivesen tudositani elnem mulat-
 nákt. — A' *Losontzi Réf.* Oskolában olly szép elő-
 menetelleg tanulgatnak az ifjak Németül, hogy a'
 elejekbe szabott régula sizerént délelött Deákul, dél-
 után Németül már alkalmasint befélgetnek közönsé-
 gesen. — A' *Sakmin* Hadifergében eddig Hadnagy
 Tifztséget viselt Birodalombéli Báro *Volhásmi Han-*
pes Károly Ur, mind a' maga, mind kiváltképpe
 Eleinek érdemeiért a' F. Monárkhától Magyar Haza
 fífág-

írággal megajándékozttván, a' Magyar Méltóságok
közé számiúttatni méltóztatták. —

*Az elkezdett F. Rendeléseknek II Részé t. i. a' Tiszt-
viselő' és a' fizetések állapottyáról.*

A' Vice Ispányokról. A' már valósággal meg-erőfített
első Vice-Ispányokon kívüli; kegyelmesen megenged-
te O Felsége az All-Vice-Ispányok' léteüket is min-
den Vármegyékben, és egyfzersmind azt is kegyel-
messen elvégezte, hogy mind az első, mind a má-
sodik Vice-Ispányok' Kandidátusját: az ill. Biztosok
a' F. K. H. T. Tanácsra küldjék, és onnan O Fel-
sége eleibe ugy meonyen; minthogy mind az első
mind a' második Vice-Ispányok' ki nevezését és meg-
tevést O Felsége magánál meg tartatta.

2) **A' Notáriusokról.** A' Notáriusi Tiszttség, egy
Fő, egy Vice-Notáriusból és egy Regisztrátorból áll—
A' Notáriusi hivatalt, sem a' Vármegyénél, sem más
Pólgár-Székeknel senki különben el nem nyerheti:
hanem ha már azelőtt magát a' Vármegyéknél elő-
forduló dolgokban gyakorlotta, és a' gyakorlásban
tett szorgalmatoságáról jó bizonyfáglevelet mutathat.
A' Vármegyéknél, a' Feltételekben, Conceptusokban
való maga gyakorlása, csak az ollzat kell erefzte-
ni; a' ki jó bizonyfáglevéllel megmutathatya azt,
hogy ő a' ki szabott tudományokat elvégezte, és Né-
metül is tud; és minthogy így lehet reményleni, hogy
az Ifjak magokat erre örömöst rá adják; ha ugyan a'
Vármegyéknél végben vitt magok gyakorlása nélkül
semmi Tisztféget nem várhatnak: azért a' nagyobb
Vármegyékben 3, a' kisebbekben pedig 2 fizetést ve-
vő Cancellisták rendeltetnek; mivel a' nélkül is az
ollyan Parantsolatoknak kinyomtatása által, a' mol-
lyek örökké való Sinormérettékre szolgáltaak, a' Vár-
megyéknél való irkálások jobbára el maradnak. A'
Szól-

Szólga-Birák is, a' magok tudósítáinak ne a' más-
fát, hanem magát az Eredeti, Originális irást küld-
jék fel, a' Felsőbb Székekhez.

3. A' Fiskálisról Ennekutánna minden Vármegyé-
nél egy Fiskális fog lenni, a' kinek e' lesz a' köteles-
sége 1-ízor: Hogy a' Nemesség megpróbálásában a' Nem-
zettség laistromát, Genealogiát, és a' kétszeges Nemes
Embertől a' bizonyításra elő állított Emberek bizony-
ságtételeit szoroslan megvizsgálja; a' tsúpa Nemeli-
tő, vagy Örökiséget is adó Királyi Leveleknek, és
egyébb seggitségre elő vett irásoknak természeti va-
lóságát kikeresse, de csak rövideden és úgy mint
más Pólgári dólgot, és a' V. ispánynak s. a' t. Ugy
menyen továbbá véghez a' dólgoz, a' mint már ezt
megirtuk. A' Pólgári vétkek felett való pertis a' Fis-
kális fojtattya, a' melynek szina úgy, mint más
Pólgári - dólgoznak a' Vice - Ispány előtt kell fojni
és el végezteni, és úgy kell ózítani a' F. Kir. H. T.
Tanátsához a' meg - erőfítetésre fel - küldetni; ambar
ennek is rövideden kell meg - elni: de még is hogy
a' Törvénybe idéztetett bünösnek alkalmatossága és
modja legyen, azt, a' mit a' magamentiségére hasz-
nosnak itél, irásba fel - tenni, és arra meg kívántató
erőllégeket elő hozni: a' Fiskális a' vádokat illendő
képpen el - készitvén, azt a' bé idéztetett bünösnek
odaadja; a' melyre azután a' Vice - Ispány a' végső
válaszszal járó értelmet úgy mondja - még; hogy így
a' büntetésre rendelt Személyeknek alkalmatosságok ne
legyen a' Törvény Székek ellen való panaszra; mint-
ha tudni - illik a' törvény szerént meg nem halgatatt-
ván, méltatlanul szenvedték volna a' büntetést. Vég-
tére: Köteles a' Jobbágyok panaszszainak fojt-
tatására, és az Urafág földjén lakó panaszólkodóknak,
a' kik többnyire a' magoknak való tanáts - adásokban

magokkal is jöltéhetetlenek, az illendő törvényes utat meg mondani, a' Vice Ispány előtt általmazni az ő okaikat, erőfégeiket rendbe szedni, egy szóval ez ő igaz dolgaikban minden ki - telhető mondon fejttségül lenni tartozik, hogy ilyen mondon egy Jobbágyok Prokátora, kötelességeit a' Vármegyén egészszén bé telyesítse. Olyankor pedig, mikor a' neki kifizetektől ferre vitt Jobbágy valami fundamentom nélkül lévő kívánságokat akarja formálni: köteleztetik a' Fiskális az ő téveggéseit neki meg mondani, és jobban eizére adni a' dolgot. — A' Fiskálisoknak azokban a' 38 Vármegyékben, a' mellyekben, a' panaszok' első törvényes utja meg-marad 300 For. fizetések lészén; mintbogy a' magok hivatallok mellet, más polgári pereket is folytathatnak; egyéb Vármegyékben pedig minthogy törvény Székek nem léven, más perrel semmit sem érdemelhetnek, 400 forint fizetést kapnak. — *Vice-Fiskalikok*, és *Rationum Exactorok* többé egy Vármegyénél sem lésznek.

4) *A' Helységek' számadásai' meg vizsgálásáról.* Ezt ezután olyan formán kell tsinálni; hogy a' Helységek Biráji, a' kiknek kalömben is a' Helység jövedelmei folytatófára gondjoknak kell lenni, a' pénz bé-fizedésre rendeltétett Szeméjektől, minden esztendőben, egy az Uraság részéről oda küldetett ember jelenlétében, számot vegyen. Ennek pedig egyencs meg tartására, mind a' Vice Ispány szoros vigyázással legyen, mind az abban a' Kerületben lévő Sólga-bíró vigyázzon, ha vallyon a' Helységek ideje korán számoltak é? és akkor mikor a' magok kerületeket körül járják is, fő gondjoknak lenni tartásák eza mind egy szálíg meg tudni, és a' parantsolat ellen eslett fogyatkozások ellen szükséges orvöllágot készíteni.

teni. Az olyan Helyfégeket, a' mellyek' számadá-
sainak meg vizsgálása esztendőről esztendőre el marad
a' Vice Lipányuak mindjárt bé kell jelenteni, a'
ki azt osztán a' F. K. H. T. Tanátsnák meg jelenteni
5) A' Vármegyéknel lévő Kassák Tisztviselő-
iről. Itten meg marad a' múlt esztend. Feb. 21
napj költ. Fels. rendelés.

Elegyes Tudósítások.

Közelebb irt Levelünkben ama nagy hadi bi-
vatalban vólt, Fejedelméhez való hűségét mester-
ségeten öszve szótt font hamisllágaival megmorskol-
ésmeretes *Laszalait* azzal biztattyuk vala, hogy a'
Monárkha viszsza jöveteléig halasztani fog, a' fejé-
vont ítélet; de a' mint ujjaban értjük, e' már ki-
mondattott. O, mind legnagyobb Spion, edgymá-
futám három nap a' szégyen - köven álván, első, és
utolsó állása után a' Politzáj kassából mindenkor 50-ent
kapván, edgy nély tömlötzbe öszve lántzaltatik,
ott egész életében mértékre adott száraz kenyérral
tápláltstván, minden esztendőben az ő páltzák alá való
letelepedésnap fényre hozatik; mindaddig, míg egy-
szer a' halál táborolván, alme gy őis a' merre lehet. —
Edgy Német levélből elvasom, hogy azok az özvegy
Prédikátornek, kik a' Consistoriumtól mint ügyefogyat-
tattak beadatnaka Monárkhatól a' pensiora méltoknak íté-
tetnek. Mely kegyelmospéldája a' türedelemnek! magoh
a' Protestáns Fejedelmek is ezt eddig nem gyakorlották
Sőt a' Józsefmenybol szállot türedelembéli rendelésnek
más személyvállagatást nem esmérő példáitis látják na-
ponként; mert a' F. Ts. és K. Akadémiában kiosztott ju-
raltak közzül a' másodikat edgy Bétsi Sidonak 14 esz-
tendos fia *Isák Verthájmer* nyeréel a' múlt hónap-
nak 25-dikén; ki a' rajzolásban tsak nem mindenek
felett kitetsző probát adott vala. Ezen *Abrahám*
testfizerént való szakállos maragéki között, az Au

Sria Birodalomban: nem tudjuk mikor történt példa ez, de ha úgy megyen a' Világ, a' mint elkezdette, és a' jazonokollág tökéletes szabadságot fognyer-
ni magának, ezen minden nemzetek előtt, tömörít
okozott nemzet, csak 50 ezrtendőök alattis sok más
Nemzeteknek fog elcjekbe hágni. — Nem meszse Béts
hez meghala a' napokban edgy megért idejü hajadon-
Leány — aszszonyka. Ez a' maga gyermekfégétök
fogva egész életében a' Lelki-Atyákat szolgálván; és 3
Plébánusnak és edgy Vicáriusnak hűfeges szol-
gálatokat tévén, 14 ezer forintokat gyűjtett vala
öszve. Most halála óráján, az ő ifjúsága pártájához
ragadott büneit akarván levásárolni, 12 ezer forint-
tót tettála a' Purgátoriumnak a' maga Lelkéért, és a'
maga atyafiainak, kik csak nem földhezragadott sze-
gények, mindeniknek 100forintot, kirekesztvén edgyet,
kit erre méltatlannak tartvala. Meghalván a' testa-
mentomat, legottan szaladniak az atyafiak edgy Pro-
kátorhoz tanáts kérdeni, hogy vallyon ezen tsudála-
tos testamentomat nem lehetne e' megváltoztatni?
Mond a' Prokátor: a' Tsászár képét viselő pénznek
nem szabad elolvadni, sem más világra menni; azért
a' testamentom erőtelen. Kinek volt nagyobb öröme
mint az Atyafiaknak ezt halván; — de csak elbámu-
lának midőn az ítélteték: mivel a' 12 ezer forint
kegyes dolgokra hagyatott, fordittaslék a' a' szegények
számára: az atyafiak közzül pedig minden külömbfég-
nélkül mindenik 100 for. kapjan. — A' Pruszszas
Király velünk való barátságának nem tökéletes je-
leé ezis; hogy a' Magyar borokért eddig fizetni szo-
kott vámot, megkisebbitvén, a' Francia borokat
nagyobb adó alá szorította. Az egész Pruszszus Tá-
bor ujj forma Köntösbe öltetett, a' Katona verbuá-
á, bizonyos házak közzé szorítatott, és a' Tábor-
ozó

rozó helyek, valamint a' megbódogált Király idejében voltanak, ugy ennekutánnais megmaradnak, és a' nyári Hadiprobák ugyan azon napokon, ugyan azon fergekből fognak állani, amint az Öreg Felfőtől szokásba vétettek vala. — Ha az alattomban szárnyan repdeső hireknek hinni akarnánk, vagy a' teli penna háboru tavaszi tsendes békeifléggel nem biztatna, némely környülállások szemléléséből a' hadi dolgokról is volna mit írunk; de míg ezekről bizonyost írhatnánk, nézzük min jajgat Frantzia Ország? — Amaz egész Európának békeifléget munkálodó, a' következő világ előttis elfelejthetetlen emlékeztető nagy Minister *Versénes*, a' múlt hónapnak 13 dikára virradólag a' Mennyei Udvar szolgálatyára hívaték. Hagyott maga után 12 Milliom kézfénzt. — A' Török az Europai Fejedelmektől tanalván, edgy meggyökeredzett szerzetett minden Birodalmóiban eltörtött. — Szathmár Vármegyében edgy bizonyos Réf. Gyülekezetnek ifju Prédikátora K** S** azzal vádoltatván az Öregebb atyáktól, hogy a' Krisztasnak csak edgy Lelkét tanittaná, ki vetették az skolból, ki most Bétsben a' Monárkha előtt folytattya ügyét.

Bétsben a' Gabonának ára e' képpen vagyon:

Mérő	—	—	—	—	—	Garas
A' Buzának	—	42	—	—	—	50 -ig
Rosnak	—	26	—	—	—	30 -ig
Arpának	—	21	—	—	—	25 -ig
Zabnak	—	17	—	—	—	20 -ig

Sz. S.